

Çalışma ve üreticiliğimden memnun değilim. İyileştirmek için ya az sayıda konuda yoğunlaşmam ya da zihinsel olarak sıçrama yapmam gerekecek...

İlkini yapmam zor çünkü geniş bir ilgi alanım var ve az sayıda alanda öğrenip üretmeyi sevmiyorum. Bu ise kitap çalışmalarının uzadıkça uzamasına neden oluyor ve bu da beni huzursuz yapıyor.

Mesela Arnavutluk ile ilgili kitap konusu...

Gerekli okumaların yüzde 80'i bitti denilebilir, kafamda kitabın planını da yaptım ve bu konuda son okuduğum İngilizce kitap çok yararlı oldu. Kitabın adında Arnavutluk ve Enver Hoca birlikte bulunmalı çünkü Arnavutluk komünistlerinin bir araya gelip ilk örgütlenmeyi oluşturdukları 1941'de geçici merkez komitesi genel sekreteri olan Enver Hoca 1985'te ölünceye kadar yani 44 yıl aynı konumda kalıyor. Büyük başarıları ve ciddi hatalarıyla modern Arnavutluk öncelikle Enver Hoca'nın eseri sayılmalıdır.

İyi ki daha önce **Sosyalizmden Kapitalizme Geçiş – Bulgaristan ve Romanya Örnekleri** kitabını yazmışım çünkü Arnavutluk ile birlikte bu üç ülke aynı kategoride değerlendiriliyor. Üçünde de genel sekreterler yıllarca belirleyici olmuşlar: Jivkov, Çavuşesku ve Hoca. İlki hapiste ölüyor, ikincisi kurşuna diziliyor, sonuncusu hayatının eserinin hızla nasıl dağıldığını, sosyalizmden kapitalizme geçişi görmeden ölüyor.

Bu konuda daha hızlı çalışıp bitirmek gerek ama Yugoslavya tarihinin ağırlığı üzerime çökmüş durumda... Yugoslavya ile Arnavutluk tarihleri iki ülke arasında ister işbirliği olsun, isterse araları bozuk olsun birbiriyle yakından ilgilidir. Bu bağlamda Kosova tarihi önemlidir. Arnavutlarla Sırpların mücadelesi sonuçta yan yana iki Arnavut devletinin oluşmasına yol açmış: Arnavutluk ve Kosova. İkincisinde Sırp azınlık da yaşıyor ve Sırbistan Kosova üzerinde tarihsel olarak hak iddia ediyor.

Bu konuda da hayli okudum ama daha çok var...

Yugoslavya tarihi aslında Balkanlar tarihidir ve Ortadoğu'nun karışıklığı Balkanların yanında bir şey sayılmaz.

Diğer tarafta videolar var, 95 tane olmuş. Konuları saymaya çalıştım: Ukrayna, Afganistan, Kazakistan, Şili ile ilgili videoların tamamını sadece dört konu sayarsak, 25 kadar konu var. Gelecek için liste yaptım ve 25 konu daha çıkardım. İzlenme sayısından fena halde memnunum ve yıllarca çok sayıda konuyla ilgilenmeseydim iyi bir kültürel birikime ulaşamazdım ve o zaman da bu kadar çok konu olmazdı.

Daha verimli bir çalışma için ne yapmak gerekiyor bu durumda?

Tek yol zihinsel olarak bir üst aşamaya geçmenin yollarını aramaktır.

Bu ilk defa yaptığım bir uygulama değildir.

1967-1968'de ODTÜ Hazırlık Okulu'nda iken daha öğrenim yılının bitmesine iki ay varken geçmeyi garantilemişim. Her hafta küçük, her ay büyük, sonunda da final sınavı vardı ve tümünden sıfır alsam bile geçer not 70'i tutturuyordum.

Bu kadar çalışmayla bu sonuç iyi değil diye düşünüp çalışma tarzımı değiştirdim. İngilizce çalışmam neredeyse yüzde 50 azalırken yine aynı notları alıyordum. Yeni çıkan Türkçe kitapları alıp okumaya başlayacaktım. Sonraki bir yılda iki kitap hayat çizgimi belirleyecekti: Nietzsche'nin **Zerdüş Böyle Dedi** ile Marcuse'un **Tek Boyutlu İnsan**. Keşke o yıllarda daha fazla roman okusaymışım... Gerçi Sevgi Soysal'ı okumuştum, Atilla İlhan'ı sevmemiştım, Yaşar Kemal'i okumuş, Kemal Tahir'den sıkılmışım ama başkaları da vardı. Bir yandan da ağır bir bölüm olan kimyada okuyordum. Ne yapalım, hepsi birden olmadı...

Hayatım boyunca entelektüel kapasiteme güvendim ve onu sürekli zorladım. Zorlamak gerilime

girmek ve gelişmektir. Bazen gerçekten zor oluyor ama oluyor.

İnsan yaptıkça öğreniyor ve gelişiyor.

1970'te Aydınlık sosyalist Dergi'de (Kırmızı Aydınlık) çalışırken Kıbrıs hakkında bir dosya hazırlamam istenmişti. Babam Kıbrıslı, ilkokulda bir dönem de orada okumuştum ama tarihini bilmiyordum. İngilizce çok kitap vardı ve yaklaşık 40 daktilo sayfası kadar tutan bir metin hazırladım. Sonra ayrılık oldu, Mahir Çayan ve beraberindekilerle Mihri Belli ve çevresi ayrıldılar. Ben ilk tarafta kaldım ve metin de kayboldu. Öğrendiklerim aklımda kaldı.

Bu benim ilk uzun yazı denememdi.

Sonra 1974'te teksir olarak basılan **Rus Devriminden Çıkan Dersler**'i yazdım. Bu broşürle aynı zamanda uzun yazıda sistematüğün ne olduğunu öğrendim ve uyguladım.

1974-1975'te yazdığım **Türkiye Devriminin Acil Sorunları**'nı yoğun okumanın yanı sıra bu ön pratikler olmasaydı yazamazdım. (Bu iki kitabı 2015'te yapılan güncelleştirmeye (40 Yıl sonra TDAS) www.tdas1.blogspot.com da bulabilirsiniz.)

Hapishanede yazdığım mektuplardan oluşan ve Belma'nın bunları saklayıp bana göndermesi sonucu basılan **Belma'ya Mektuplar** ise bana kafada yazı planının neredeyse kendiliğinden oluşmasını öğretecekti. Bu kitabı www.enginekinerkitapl ar.blogspot.com da bulabilirsiniz.)

Bu sayede 1998'de **Avrupa Birliği ve Türkiye – Soldan Bir Bakış** kitabını yazılı plan yapmadan yazabildim. Büyük ilgi gördü, 3000'lik ilk baskısı bir yılda tükenecekti (Öteki Yayınları). Kitap aynı blogda bulunabilir.

TDAS'tan sonra beni zihinsel olarak ciddi oranda zorlayan ve üst aşamaya geçiren kitap **Geleceğe Dönüş**'tür (2016). (Aynı adreste bulabilirsiniz.)

Bu kitabı genişletmem ısrarla istendi ama farklı bir yolu tercih ettim: bu kitaptaki tezlerin reel sosyalizm tarihinde farklı ülkelerde nasıl ortaya çıktıklarını ülkeler örneklerinde incelemek. Küba ile Bulgaristan ve Romanya kitapları aslında **Geleceğe Dönüş**'ün bazı yönlerden genişletilmesidir.

Arnavutluk ile ilgili kitap yeni bir zihinsel sıçrama yaptırabilir mi, bilemiyorum.

Bu sıçramanın bunda olmasa bile Yugoslavya'da olacağı kesindir.

Düşündükçe içimi sıkıntı basıyor. Konu geniş, çetrefilli ve asıl önemli yönü de Sırlar, Hırvatlar, Slovenler, Bosna Hersekliiler ve Arnavutların yıllarca birlikte yaşayıp ardından neden birbirlerine girdikleridir. Tarih anlatılırken yıllarca altta sürekli kaynayan çelişkiyi de göstermek gerekir.

Yugoslavya öncelikle Tito'nun eseriymi ve Tito eserinin nasıl dağıldığını görmeden ölecekti.

Bakalım artık ne kadarı nasıl yapılabilecektir...